

А.М. ГНАТЮК

Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАН України  
Україна, 01014 м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1

## ЕКОЛОГО-ЦЕНОТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ COLCHICUM UMBROSUM STEV. (COLCHICACEAE) В УМОВАХ ГІРСЬКОГО КРИМУ

*Наведено характеристику екологічних та ценотичних умов зростання пізньоцвіту тіньового в Гірському Криму. Виділено асоціації, в яких трапляється даний вид. Подано коротку характеристику флористичного складу асоціацій, а також проаналізовано віковий склад популяцій пізньоцвіту тіньового в різних асоціаціях.*

Усі види роду *Colchicum* L. родини *Colchicaceae* A.P. de Candolle у флорі України є рідкісними рослинами і занесені до Червоної книги України [12, 15]. Два з них: пізньоцвіт тіньовий та п. анкарський зростають у Криму. Пізньоцвіт тіньовий (*Colchicum umbrosum* Stev.) — багаторічна трав'яниста бульбоцибулинна рослина, отруйна, як і інші представники роду, містить алкалоїди колхіцин та колхамін. Досить декоративна, цвіте у серпні—вересні у безлистому стані, квітки блідо-рожеві, плодоносить у квітні—червні.

Ареал *C. umbrosum* охоплює Малу Азію, Кавказ і Крим. У Криму вид перебуває на північній межі ареалу і належить до кримсько-кавказько-малоазійського флористичного елементу. Еколого-ценотичні умови зростання *C. umbrosum*

у природних угрупованнях досі мало досліджені. Вид недостатньо вивчений також у морфологічному та ценотичному відношенні. Відомості про нього подаються переважно у визначниках та флорах, а також у літописах природи заповідників, на території яких він охороняється [6, 7, 13].

У 2002 р. нами проведені дослідження місцезростань цього виду в різних частинах лісового поясу Кримських гір. Збір матеріалу здійснювали в межах ділянки асоціації, на ізольованих майданчиках квадратної форми, площею 1 м<sup>2</sup>, які закладали спонтанно у різних частинах асоціації. На кожному майданчику підраховували кількість особин виду і визначали їх вік. Геоботанічні описи умов зростання видів проводили за загальноприйнятими геоботанічними методиками [1, 10]. При вивченні вікового складу популяцій

застосовували принципи виділення вікових станів за класифікацією Т.А. Работнова, Н.А. Шоріної та ін. [5, 8, 11, 14].

У межах великого життєвого циклу нами були виділені такі вікові періоди:

### **I. Латентний.**

*Насіння (se)* у стані спокою. Ценопопуляції пізньоцвіту тіньового за класифікацією Т.А. Работнова відносяться до першого типу – з автономним забезпеченням насінням [8]. Насіння овальної форми, темно-коричневе, розміщується у шарі підстилки або ж у верхньому шарі ґрунту на глибині 1–2 см безпосередньо біля материнської рослини чи на відстані 25–40 см. Насіння має м'ясистий солодкуватий наріст – арилоїд. На відміну від справжньої елайосоми він не має олії, але містить крохмаль і у зрілому стані виділяє на своїй поверхні цукри у вигляді крапель. Цей наріст призначений для приваблення мурашок, які розповсюджують насіння [4]. Середня маса 1000 насінин –  $6,93 \pm 0,17$  г.

### **II. Віргінійський.**

*Проростки (p)* – ліліїдного типу, мають зв'язник, головний корінь і піхву сім'ядолі. Добре виявлений зв'язок з насінною. Гіпокотиль виражений слабо. Листок циліндричний, 8–10 см завдовжки; біля основи його піхви у другій половині вегетації формується дрібненька бульбоцибулінка. Проростання насіння відбувається в два етапи: восени проростає корінчик, а після сніготанення з'являється зелений асимілюючий листок.

*Ювенільні особини ( $j_1$ )* – дрібні рослини другого року життя, мають циліндричний листок з неглибокою повздовжньою борозенкою. За довжиною він не відрізняється від першого

листка. Бульбоцибулина майже куляста, 2–3 мм у діаметрі, з невеличкою шпоркою, вкрита тоненькими світло-коричневими лусочками. Коренів звичайно три, іноді є ще один-два корені – потовщені, схожі на контрактильні. Бульбоцибулина розташована в ґрунті на глибині 3,5–4,0 см.

*Ювенільні особини ( $j_2$ )* – рослини третього-четвертого років життя. Формують плоский вузьколанцетний листок завширшки 0,2–0,5 см. Бульбоцибулина видовжено-конусоподібна, близько 1 см завдовжки і 0,4 см завширшки, вкрита темними матовими лусками, коренів 4–6 (іноді два з них потовщені), шпорка невелика.

*Ювенільні особини ( $j_3$ )* – рослини четвертого-п'ятого років життя. Розвивають вузьколанцетний листок завширшки 0,5–1,0 см. Бульбоцибулина більш кулястої форми, близько 1 см у діаметрі, вкрита темно-коричневими лусками. Коренів 8–16.

*Іматурні особини (im)* – рослини, старші п'яти років. Розвивають один широколанцетний листок до 2 см завширшки. Бульбоцибулина за розмірами така сама, як у ювенільної особини четвертого-п'ятого років життя, але вкрита більшою кількістю лусок, заглиблена в ґрунт на 8–10 см. Коренів 15–25.

*Віргінійські особини (v)* розвивають два листки. Бульбоцибулина дещо більша – 1,0–1,3 см у діаметрі, вкрита темно-коричневими шкірястими лусками. Коренів 30–50.

### **III. Генеративний.**

*Молоді генеративні особини ( $g_1$ )* – рослини з двома листками, розвивають одну квітку, плід утворюють не завжди. Бульбоцибулина майже куляста, приблизно 1,5 см у діаметрі, рясно вкрита чорно-бурими лусками; коренів близько 60.



Середньовікові генеративні особини ( $g_2$ ) – рослини з 2–3 листками. Розвивають 1–3 квітки. Плодів 1–2, дуже рідко 3.

Старі генеративні особини ( $g_3$ ) – рослини з 3–4 листками, що досягли максимального розвитку, формують 4–5 квіток (плодів утворюється звичайно менше). Бульбоцибулина майже куляста, приблизно 2 см у діаметрі, густо вкрита чорно-бурими лусками. Коренів близько 90.

#### IV. Сенільний.

Субсенільні особини ( $ss$ ) – мають дрібну бульбоцибулину, вкриту товстим шаром старих лусок, шпорка майже відсутня. Коренів 20–30.

Особин сенільного стану не виявлено. Вірогідно, вони формуються в осінньо-зимовий період.

За нашими спостереженнями, в умовах Гірського Криму *C. umbrosum* трапляється в гірських лісах, на лісових галявинах, серед чагарників, на гірських схилах, у горах піднімається до яйл. Зростає на досить вологих глинистих ґрунтах як в умовах південного, так і північного макросхилу Кримських гір. Причому в умовах північного макросхилу цей вид переважно росте на відкритих місцях – на галявинах та узліссях, а на південному макросхилі переважно в лісах. У більш затінених місцях трапляється невеликими групами або поодинокі, тоді як на освітлених ділянках утворює численні популяції. Одна з таких популяцій зафіксована нами на території Кримського природного заповідника на галявині букового лісу в районі Гурзуфської сідловини. Вона містить до 250 різновікових особин на 1 м<sup>2</sup>.

В умовах Гірського Криму в лісах, у грабових, соснових та дубових форма-

ціях нами виділено типові асоціації за участю пізньоцвіту тіньового: Fageto-Carpinetum-sparsaeherbosum, Quercetovarioherbosum та Carpineto-Pinetum-varioherbosum.

Грабові ліси розташовані у середньому та верхньому гірських поясах (до 1100 м н. р. м.), зростають на бурих, добре розвинених, свіжих, рідше – сухих ґрунтах в умовах помірного клімату із середньорічною температурою повітря 6–8 °С і середньою річною кількістю опадів 600–900 мм, що забезпечує достатнє зволоження протягом всього року [3]. З підвищенням висоти над рівнем моря їх заміщують букові ліси. Асоціація Fageto-Carpinetum-sparsaeherbosum властива північному макросхилу Кримського пасма і характеризується добре вираженою ярусністю і зрідженим трав'янистим покривом. Деревний ярус висотою 20–25 м, складають граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), бук східний (*Fagus orientalis* Lipsky) і б. звичайний (*F. sylvatica* L.). Зімкненість крон деревного ярусу 0,7–0,8. Поодинокі в ньому трапляються дуб скельний (*Quercus petraea* Liebl.), липа кавказька (*Tilia caucasica* Rupr.). Чагарниковий ярус представлений глодом дрібнолистим (*Crataegus microphylla* C. Koch) та бирючиною звичайною (*Ligustrum vulgare* L.). Загальне проективне покриття його становить 30%. У трав'янистому покриві зростають тонконогі лісовий (*Poa sylvicola* Guss.) та довголистий (*P. longifolia* Trin.), арум східний (*Arum orientalis* Bieb), молочай кипарисовий (*Euphorbia suparissias* L.). Поодинокі трапляються плющ кримський (*Hedera taurica* Carr.), який піднімається по стовбурах дерев на 3–5 м. Загальний проективний покрив трав'янистого ярусу – 10–30%. Пізньоцвіт тіньовий у даних умовах

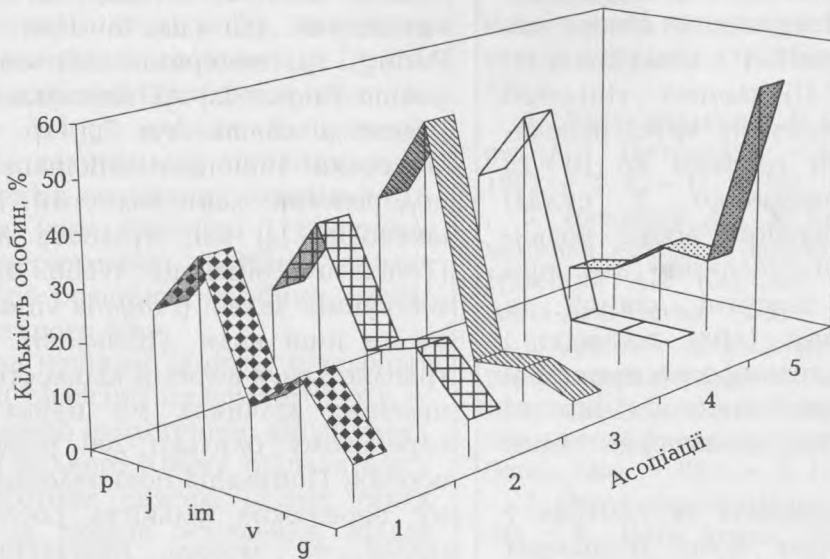
зростає групами до 20–25 особин і приурочений до більш освітлених ділянок під покривом лісу, у затінених місцях трапляються лише поодинокі вегетативні або дво-трилисті генеративні особини. Генеративні особини становлять 7% від загальної кількості рослин і забезпечують задовільне насіннєве поновлення популяції (див. таблицю і рисунок).

Формації сосни кримської зростають у середньому лісовому поясі у межах висот 450–800 м н. р. м. із середньорічною температурою повітря 7,5–10 °С і середньорічною кількістю опадів 600–700 мм, на сухих або свіжих слабкорозвинутих бурих і коричнево-бурих ґрунтах [3]. В асоціації *Carpinetum-Pinetum-varioherbosum* деревний ярус формують сосна кримська (*Pinus pal-lasiana* D. Don) висотою 15–20 м, граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), поодинокі трапляється клен польовий

(*Acer campestre* L.). Зімкненість крон деревного ярусу 0,6–0,8. Трапляється підріст граба висотою 3–5 м. Підлісок зріджений, представлений дереном чоловічим (*Cornus mas* L.) та скумпією шкірястою (*Cotinus coggygia* Scop.). Загальне проективне покриття його становить 10–20%. Трав'янистий ярус нерівномірний, загальний проективний покрив дорівнює 60–70%. До його складу входять тонконіг неплідний (*Poa sterilis* Bieb.) sp, осока низька (*Carex humilis* Leys.) sp, тонконіг дібровний (*Poa nemoralis* L.) sp, фіалка запашна (*Viola odorata* L.) sp, конвалія звичайна (*Convallaria majalis* L.) sp, лазурник трилопатевий (*Laser trilobum* (L.) Borkh.) sol, півонія таврійська (*Paeonia daurica* Andr.) sol, плющ кримський (*Hedera tau-rica* Carriere) sol, любка зеленоцвіта (*Platanthera chlorantha* (Gust.) Reichenb.) un та ін. Умови освітлення у цій асоціації дещо кращі, тому і загальна

#### Віковий склад популяції пізньоцвіту тіньового в умовах різних асоціацій

№ з/п	Найменування асоціацій	Вікові групи (середня кількість особин, % / шт. на м <sup>2</sup> )				
		p	j	im	v	g
1	Fageto-Carpinetum-sparsaeherbosum	$25 \pm 0,8$	$37 \pm 0,8$	$12 \pm 0,5$	$20 \pm 0,7$	$7 \pm 0,4$
		$5 \pm 0,3$	$7,4 \pm 0,2$	$2,4 \pm 0,2$	$4 \pm 0,2$	$1,4 \pm 0,1$
2	Carpinetum-Pinetum-varioherbosum	$22 \pm 1,3$	$37 \pm 1,1$	$15 \pm 0,8$	$18 \pm 1,2$	$7 \pm 0,5$
		$5,8 \pm 0,3$	$9,8 \pm 0,3$	$4 \pm 0,2$	$4,8 \pm 0,3$	$1,8 \pm 0,2$
3	Alchemilletum-Festucosum	$34 \pm 0,7$	$51 \pm 0,5$	$5,6 \pm 0,5$	$6,7 \pm 0,3$	$2,7 \pm 0,2$
		$70,2 \pm 3,0$	$105,2 \pm 3,4$	$11,6 \pm 0,6$	$14 \pm 0,9$	$5,6 \pm 0,2$
4	Brizetum-Poosum	$33 \pm 0,9$	$47 \pm 1,0$	$7 \pm 0,4$	$7 \pm 1,2$	$7 \pm 0,5$
		$27,6 \pm 1,9$	$39,6 \pm 2,1$	$5,6 \pm 0,7$	$6 \pm 0,7$	$6 \pm 0,5$
5	Querceto-varioherbosum	$7 \pm 0,9$	$9 \pm 0,7$	$14 \pm 0,8$	$16 \pm 1,2$	$53 \pm 1,5$
		$0,6 \pm 0,4$	$0,8 \pm 0,4$	$1,2 \pm 0,2$	$1,4 \pm 0,4$	$4,6 \pm 0,5$



Віковий склад популяцій пізньоцвіту тіньового в умовах різних асоціацій:

1 – Fageto-Carpinetum-sparsaeherbosum; 2 – Carpineto-Pinetum-varioherbosum; 3 – Alchemilletum-festucosum; 4 – Brizetum-Poosum; 5 – Querceto-varioherbosum

кількість екземплярів пізньоцвіту більша. Але популяції його нещільні, досить часто трапляються поодинокі особини або по 2–3, переважна кількість рослин перебуває у вегетативному стані. За віковим складом популяція близька до попередньої (див. таблицю і рисунок).

Формації дуба пухнастого приурочені до нижнього лісового поясу південного макросхилу на висоті до 450 м н. р. м. на сухих, рідше свіжих, коричневих та коричнево-бурих ґрунтах потужністю 20–80 см в умовах середземноморського і перехідного до помірного клімату з середньою річною температурою повітря  $+10\text{ }^{\circ}\text{C}$  і середньорічною кількістю опадів 300–600 мм [3]. Асоціація Querceto-varioherbosum характеризується зрідженим деревним ярусом із зімкненістю 0,4–0,5 і висотою 4–7 м з дуба пухнастого (*Quercus pubescens* Willd.) віком 60–90 років. Крім дуба пухнастого у складі дерево-

стану поодинокі трапляється фісташка туполиста (*Pistacia mutica* Fisch.), клен польовий (*Acer campestre* L.), зрідка яловець високий (*Juniperus exelsa* Bieb.). Підлісок добре виражений (0,3–0,4). Складається із скупії шкірястої (*Cotinus coggygia* Scop.), бирючини звичайної (*Ligustrum vulgare* L.), держидерева колючого (*Paliurus spina-christi* Mill.). Трав'янистий ярус нерівномірний, проективний покрив близько 50–70%. До його складу входять кострець прибережний (*Bromopsis riparia* (Rehm.) Holub) сор, пирій вузлуватий (*Elytrigia nodoza* (Nevski) Nevski) сор, самосил гайовий (*Teucrium chamaedrys* L.) sp, підмаренник тонесенький (*Galium tenuissimum* Bieb.) sp, костриця східна (*Festuca orientalis* (Hack.) V. Krecz.) sp, горошок шорсткий (*Vicia hirsuta* (L.) S. F. Grey) sp, чистець вузьколистий (*Stahys angustifolia* Bieb.) sol, астрагал гостроплідий (*Astragalus*

oxyglottis Stev. ex Bieb.) sol, зозулинець пурпуровий (*Orchis purpurea* Huds.) sol, зозулинець мавпячий (*O. simia* Lam.) un та інші види. Пізньоцвіт тіньовий зростає у трав'янистому ярусі невеликими нещільними групами до 10–15 особин або поодинокі. У складі популяцій переважають добре розвинені генеративні рослини, але при цьому майже відсутні сіянци та ювенільні особини (див. таблицю і рисунок). Це свідчить про несприятливі умови для проростання насіння та виживання сіянцив, насамперед через нестачу вологи.

На лісових галявинах та узліссях у верхньому лісовому поясі пізньоцвіт тіньовий трапляється у мезофільних лучних асоціаціях, які властиві схилам північної та північно-західної експозицій і формуються на гірсько-лучних ґрунтах. Такі ґрунти утворюються при середній річній кількості опадів 800–1000 мм та при середній річній температурі повітря 4–6 °С. Клімат цієї території відноситься до холодного і вологого гірського типу. Для ґрунтів характерним є безкарбонатність дрібнозему (крім уламків вапняку) і велика кількість органічної речовини (18–20%) в акумулятивному горизонті [2]. Нами виділені асоціації *Alchemilletum-Festucosum* та *Brizetum-Poosum* за участю пізньоцвіту тіньового.

Асоціація *Alchemilletum-Festucosum* характеризується досить високим і густим травостоєм. Загальний проєктивний покрив становить близько 80–90%. У складі даної асоціації нами відмічені приворотень дрібноквітковий (*Alchemilla thytthantha* Juz.) сор, костриця лучна (*Festuca pratensis* Huds.) сор, первоцвіт звичайний (*Primula vulgaris* Huds.) sp-сор, тонконіг вузьколистий (*Poa angustifolia* L.) sp, осока розірвана

(*Carex divulsa* Stokes) sp, шафран кримський (*Crocus tauricus* (Trautv.) Puring) sp, материнка звичайна (*Origanum vulgare* L.) sp, вероніка дібровна (*Veronica chamaedrys* L.) sp, буквиця лікарська (*Betonica officinalis* L.) sp, подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata* L.) sol, кульбаба лікарська (*Taraxacum officinale* Webb. ex Wigg.) sol, суниця зелені (*Fragaria viridis* Duch.) sol та інші види. Пізньоцвіт тіньовий трапляється у великій кількості. Так, на пробних ділянках ми нарахували в середньому близько 200 різновікових особин. Популяція повночленна, причому переважна кількість рослин ювенільні та молоді вегетативні, що свідчить про інтенсивне насінне відтворення, яке забезпечується невеликою кількістю (2,7%) генеративних особин (див. таблицю і рисунок).

Асоціація *Brizetum-Poosum* характеризується потужним травостоєм висотою 30–60 см. Загальний проєктивний покрив дорівнює близько 80–100%. У складі даної асоціації трапляються трясучка висока (*Briza elatior* Sibth et Smith) sp, тонконіг вузьколистий (*Poa angustifolia* L.) sp, т. лучний (*P. pratensis* L.) sp-сор, кострець прибережний (*Bromopsis riparia* (Rehm.) Holub) сор, куцоніжка лісова (*Brachypodium sylvatica* (Huds.) Beauv.) sp, костриця таврійська (*Festuca taurica* (Hack.) A. Kerner ex Trautv.) sp, грястиця збірна (*Dactylis glomerata* L.) sp, приворотень дрібноквітковий (*Alchemilla thytthantha* Juz.) sp, первоцвіт звичайний (*Primula vulgaris* Huds.) sp, осока повстиста (*Carex tomentosa* L.) sp, шафран кримський (*Crocus tauricus* (Trautv.) Puring) sp, рястка торочкувата (*Ornithogalum fimbriatum* Willd.) sp, буквиця лікарська (*Betonica officinalis* L.) sol, подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata* L.) sol, п. степовий



(*P. stepposa* Kuprian.) sol, суниці зелені (*Fragaria viridis* Duch.) sol, вероніка широколиста (*Veronica teucrium* L.) sol, кульбаба лікарська (*Taraxacum officinale* Webb. ex Wigg.) sol та інші види. Популяції пізньоцвіту повночленні, представлені в основному ювенільними особинами (див. таблицю і рисунок). Серед генеративних частіше трапляються добре розвинені особини середнього та старого віку.

Отже, за нашими даними, пізньоцвіт тінювий (*Colchicum umbrosum* Stev.) – вид з широкою екологічною амплітудою. В умовах Гірського Криму трапляється у різних висотних поясах, різних типах асоціацій та умовах освітлення. Віддає перевагу достатньо освітленим, помірно зволуженим місцезростанням з багатими ґрунтами, хоча трапляється і у менш сприятливих умовах. Екологічний оптимум виду реалізується у лучних ценозах верхнього гірського поясу Кримських гір. У середньому та нижньому поясах зростає у хвойних, широколистяних та змішаних лісах.

В усіх виділених асоціаціях пізньоцвіт тінювий представлений всіма віковими групами. В асоціації *Quercetovarioherbosum* відмічено найвищий відсоток генеративних особин (близько 53%) при найменшій кількості проростків (7%), що можна пояснити недостатньою зволоженістю ґрунту для нормального насінневого поновлення і старінням особин. У решті асоціацій вікові спектри популяцій виду ліворічні, що свідчить про достатнє насіннєве поновлення і виживання молодих особин.

1. *Алехин В.В.* Методика полевого изучения растительности и флоры. – М.: Наркомпрос, 1938. – 328 с.

2. *Афанасьев Д.Я.* Природні луки УРСР. – К.: Наук. думка. – 1968. – 256 с.

3. *Дидух Я.П.* Растительный покров горного Крыма (структура, динамика, эволюция и охрана). – К.: Наук. думка, 1992. – 256 с.

4. *Жизнь растений*: В 6-ти томах / Под ред. А.Л. Тахтаджяна. – М.: Просвещение, 1982. – Т. 6. – С. 50–69.

5. *Иващенко А.А.* К онтогенезу безвременника желтого в Западном Тянь-Шане // Известия АН Каз.ССР. Серия биол. – Алма-Ата: Наука, 1975. – № 2. – С. 13–19.

6. *Крайнюк Е.С.* Современное состояние раритетного фитофонда заповедника "Мыс Мартьян" // Создание Крымской экосети для сохранения биоразнообразия. – Тр. Никит. ботан. сада. – 2001. – Т. 120. – С. 63–73.

7. *Определитель высших растений Украины*. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 394.

8. *Работнов Т.А.* Вопросы изучения состава популяций для целей фитоценологии // Проблемы ботаники. – М., 1950. – Вып. 1. – С. 465–483.

9. *Работнов Т.А.* Изучение ценологических популяций в целях выяснения стратегии жизни видов растений // Бюл. МОИП. Отд. биол. – 1975. – 80, вып. 2. – С. 5–16.

10. *Сукачев В.Н.* Избранные труды. – Л.: Наука. – Т. 1. – 1972. – 417 с.; Т. 2. – 1973. – 352 с.; Т. 3. – 1975. – 543 с.

11. *Фельбаба-Клушина Л.І.* Біоекологія *Colchicum autumnale* L. та моніторинг стану його популяцій в Українських Карпатах: Автореф. дис. ... канд. биол. наук. – Ужгород, 1995. – 25 с.

12. *Червона книга України. Рослинний світ* / За ред. Ю.Р. Шеляга-Сосонка. – К.: УЕ ім. М.П. Бажана. – 1996. – 608 с.

13. *Черняковская Е.Г.* Род *Colchicum* // Флора СССР. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1935. – Т. 4. – С. 23–30.

14. *Шорина Н.И.* Жизненный цикл безвременника великолепного (*Colchicum speciosum* Stev.) в лесном и субальпийском поясах Западного Закавказья // Онтогенез и возрастной состав популяций цветковых растений. – М.: Наука, 1967. – С. 70–99.

15. *Takhtajan A.* Diversity and Classification of Flowering Plants. – New York: Columbia University press. – 1997. – 480 p.

ЭКОЛОГО-ЦЕНОТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ COLCHICUM UMBROSUM STEV. (COLCHICACEAE) В УСЛОВИЯХ ГОРНОГО КРЫМА

*А.Н. Гнатюк*

Национальный ботанический сад  
им. Н.Н. Гришко НАН Украины,  
Украина, г. Киев

Приведена характеристика экологических и ценологических условий произрастания безвременника теневого в Горном Крыму. Выделены ассоциации, в которых встречается данный вид. Дана краткая характеристика флористического состава ассоциаций, а также проанализирован возрастной состав популяций безвременника теневого в разных ассоциациях.

ECOLOGICAL AND CENOTIC PECULIARITIES OF COLCHICUM UMBROSUM STEV. (COLCHICACEAE) IN CONDITIONS OF MOUNTAIN CRIMEA

*A.M. Gnatyuk*

M.M. Grishko National Botanical Gardens,  
National Academy of Sciences of Ukraine,  
Ukraine, Kyiv

The ecological and cenotic characteristic of conditions of growth *Colchicum umbrosum* in the Mountain Crimea are given. We pick out associations in which this species was found. The brief characteristic of a floristic composition of associations and analysis of age composition of *Colchicum umbrosum* populations in different associations is given.